

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Stockholm den 16 februari 2015

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

KLYS synpunkter på betänkandet SOU 2014:68 Förenklade skatteregler för enskilda näringsidkare och fysiska personer

Presentation

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd - utgör en samlad röst för Sveriges kulturskapare och företräder genom sina femton medlemsorganisationer ca 30.000 yrkesverksamma upphovspersoner och utövande konstnärer i landet, varav en betydande andel är företagare, i första hand enskilda näringsidkare. KLYS har som främsta uppgift att samordna konstnärligt yrkes-verksammas intressen när det gäller frågor av gemensamt intresse såsom t ex upphovsrätt, kulturpolitik, trygghetssystem och skatter.

KLYS har en specialistgrupp inom skatteområdet bestående av bl a jurister från medlemsorganisationerna. Dessa har lämnat synpunkter på den aktuella utredningen och konstaterar också att utredningen inte på något sätt kommunicerat med kulturskaparnas företrädare under utredningsarbetet.

Inledning

Utredningen har haft i uppdrag att förenkla skattereglerna för alla företagare. I kommittédirektiven anges att utredningen ska undersöka om nuvarande regler används i den omfattning det är möjligt och om så är möjligt undersöka anledningen till att de inte används. I direktiven behandlas inte upphovsmannakontot specifikt – utan här nämns framför allt periodiseringsfonder, expansionsmedel och räntefördelning. De skrivningar som ger utredningen viss möjlighet att även utvidga sin översyn – förutsätter alltid att en förändring ska innebära en förenkling för näringsidkaren.

KLYS konstaterar därför övergripande att utredningen inte fullgjort sitt uppdrag, eftersom man inte kan påvisa eller ens försöker påvisa att avskaffande av upphovsmannakontot medför en förenkling. Utredningens uppdrag var inte heller att kraftigt försäkra utjämningsmöjligheterna för en stor grupp av mindre näringsidkare.

KLYS konstaterar vidare att utredningens huvudförslag innebär att en avsättningsmöjlighet införs – en företagsfond – som ersätter reglerna om skogskonto, expansionsfond och s k upphovsmanna-konto. Dessutom slopas reglerna om periodiseringsfond för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag. Det är i första hand dessa förslag som KLYS har kraftiga invändningar emot och som KLYS kommer att fokusera på i sitt remissyttrande.

Eftersom utredningen berör ett centralt och viktigt område för KLYS yrkesgrupper, nämligen beskattning av oregelbundna inkomster för enskilda näringsidkare, ställer vi oss frågande till varför inte upphovsmannaorganisationerna inom KLYS kontaktats och erbjudits möjlighet att lämna synpunkter till utredningen under utredningsarbetet.

Enligt KLYS är det en brist i utredningen att den inte tar upp konstnärliga och litterära företagares speciella villkor i samband med slopandet av upphovsmannakontot. Vi anser också att det är otydligt för vem/vilka de föreslagna reglerna utgör en förenkling.

Sammanfattning

KLYS avstyrker förslaget om att slopa det upphovsmannakontot till förmån för en företagsfond, eftersom vi anser att förslaget varken innebär en förenkling eller förbättring för egenförtagande kulturskapare och andra upphovspersoner, som idag omfattas av bestämmelserna om upphovsmannakonto.

Eftersom frågan om förändrade regler beträffande upphovsmannakonto varken omfattas av kommittédirektiven eller har analyserats utifrån konsekvenser för berörda företagare i vederbörlig ordning, är det enligt KLYS inte lämpligt att genomföra förslaget.

KLYS är också kritisk till förslaget om att slopa reglerna om periodiseringsfond för enskilda näringsidkare. Att knyta all inkomstutjämnning till kapital i verksamheten kan medföra klara nackdelar för mindre näringsidkare utan investeringsbehov, men med ojämna inkomster.

Yrkesverksamma kulturskapares villkor

Att kulturskaparnas villkor och kulturarbetsmarknaden skiljer sig markant från villkoren i andra branscher har konstaterats i en rad utredningar och rapporter (t ex i SOU 2003:21 Konstnärerna och trygghetssystemen och i Konstnärsnämndens rapport från 2011 om Konstnärernas inkomster, arbetsmarknad och försörjningsmönster). Antalet tillsvidareanställningar för kulturskapare är få och fortsätter att minska. Istället präglas kulturskaparnas arbetsmarknad alltmer av tidsbegränsade anställningar i olika former, av egenförtagande och av olika typer av kombinationer av anställningar och näringsverksamhet.

Enligt de inkomstundersökningar som Konstnärsnämnden har gjort framkommer att ca 40 procent av de konstnärligt yrkesverksamma har enskild näringsverksamhet och att näringsidkande är som mest förekommande inom området bild- och formområdet med närmare 70 procent.

Ett annat kännetecken för kulturarbetsmarknaden är att arbetsförhållandena ofta skiftar över tid, vilket medför ojämna och varierande inkomster mellan åren med enstaka inkomsttoppar under karriären. Problemet med ojämna inkomster har beskrivits ingående av Anders Forsman i ovan nämnda utredning SOU 2003:21, s 33 f. För att klara sin försörjning är många yrkesverksamma kulturskapare beroende av att kunna periodisera sina inkomster. Kulturskapare har därför stor användning av de möjligheter som nu finns i inkomstskattelagen att jämna ut de oregelbundna inkomsterna mellan åren genom att göra avsättningar på ett skatteupphovsmannakonto eller med hjälp av en periodiseringsfond.

Avsnitt 6.3 med förslag om slopande av upphovsmannakonto och periodiseringsfond

Upphovsmannakonto

I avsnitt 6.3.1 finns en mycket knapphändig beskrivning av upphovsmannakontot - dess bakgrund och syfte klargörs inte. Det finns inte heller någon analys av de konsekvenser som ett avskaffande av upphovsmannakontot kan få för konstnärliga och litterära upphovspersoner.

Upphovsmannakontot infördes på 80-talet och syftade till inkomstutjämning för kulturskapare som är enskilda näringsidkare och som ofta har mycket varierande inkomster mellan åren. Reglerna om upphovsmannakonto i 32 kap Inkomstskattelagen är kopplade till upphovsrättslagen (lagen om upphovsrätt till konstnärliga och litterära verk) och omfattar de som enligt upphovsrättslagen är att betrakta som upphovsmän. I enlighet med reglerna om upphovsmannakonto kan en egenföretagande uphovsperson göra ganska stora avsättningar; 2/3 av nettoinkomsten kan sättas in på ett konto och tas ut under en sexårsperiod (det står dock fel i utredningen, där det anges att 100 procent av upphovsmannaintäkterna kan sättas av).

Upphovsmannakontot har ett logiskt och enkelt upplägg. Avsättningsmöjligheten är lätt att förstå för små konstnärliga företag och risken för sammanblandning av privata medel och företagsmedel är liten. Upphovsmannakonto är därmed ett både enkelt och fördelaktigt sätt för kulturskapare att utjämna skiftande inkomster. Inkomstutjämning är också bra för kulturskapare ur ett pensionsperspektiv, eftersom pensionen påverkas negativt av för stora svängningar mellan åren.

Genom utredningens förslag sänks avsättningsnivån till 40 procent, vilket är en mycket drastisk förändring för egenföretagande kulturskapare. KLYS konstaterar att en sådan förändring skulle få mycket negativa konsekvenser för många uphovspersoner. Att andelen av inkomsten som får avsättas är 40 procent enligt företagskonto är möjligen mindre

problematiserande för vissa företagarkategorier. Men för upphovspersoner skulle andelen som får avsättas snarast behöva öka för att kunna periodisera en sällsynt hög inkomst. KLYS hade hellre sett ett förslag om att modernisera och förenkla reglerna om upphovsmannakonto, t ex hade periodiseringen på upphovsmannakonto kunnat få ske utan tidsbegränsning såsom föreslås gällande företagskonto.

I det särskilda yttrande som avgivits av Fritsch, Hellenius, Palmgren, Rydin och Werkell konstateras att trots att den stora förändring som ett slopande av upphovsmannakontot innebär för upphovspersoner som är enskilda näringsidkare, saknas en analys av effekterna för denna grupp. KLYS delar deras uppfattning om att detta förslag därför inte är tillräckligt utrett.

I utredningens direktiv ingår inte heller något uttryckligt uppdrag att se över eller förändra reglerna om upphovsmannakonto, varför utredningen måste anses ha frångått kommittédirektivet på denna punkt.

Periodiseringsfond

Konstnärliga företag kan - med några få undantag - betraktas som små företag som saknar kapitalunderlag av någon omfattning. Genom förslaget att avskaffa periodiseringsfonden skulle dessa företag förlora en enkel och väl fungerande metod för resultatutjämnning. Denna avsättnings-möjlighet är en lättillgänglig metod att inkomstutjämnas för konstnärliga och litterära enskilda näringsidkare. KLYS ställer sig därför kritisk även till förslaget om att slopa reglerna om periodiseringsfond för enskilda näringsidkare.

Övriga förslag

Ett annat förslag som KLYS bedömer kan komma att inverka negativt på egenföretagande kulturskapare är den föreslagna bestämmelsen i 32 a kap. 6 § inkomstskattelagen, där det föreslås ett förbud mot tillfälliga tillskott till näringsverksamheten i syfte att öka kapitalet. Vi hänvisar till Sveriges Författarförbunds yttrande i denna del.

Det finns förslag i utredningen som KLYS anser är positiva. Vi välkomnar att reglerna för att fastställa aktiv näringsverksamhet förenklas. Att negativ räntefördelning tas bort är också positivt, likaså att en förenklad positiv räntefördelning införs.

Liksom när det gäller upphovsmannakontot saknas en analys av konsekvenserna för berörda företagare när det gäller förslaget om att slopa det s k skogskontot. KLYS motsätter sig därför ett slopande av reglerna om skogskonto och hänvisar även här till det särskilda yttrandet av Fritsch m fl.

För KLYS

Ulrica Källén Lörelius
Verksamhetsledare